

salvator

DAVIDSFONDS

GROENCOMITE

HEEMVRIENDEN

KESSELS DRIEMAANDELIJKS KULTUREEL TIJDSCHRIFT

Nr 5

LANGZAME VERGIFTIGING VAN HET GEESTELIJK LEEFMILIEU

De alarmklok luidt over de haast catastrofale milieuverontreiniging. Water en lucht, twee basiselementen van ons leven op aarde, worden voortdurend in hoge mate besmet. Terecht komen de mensen samen, houden wereldkongressen, manifesteren en kontesteren in een begrijpelijke angst voor de toekomst.

Maar er is een bezoedeling gaande, die veel rampzaliger is. De bezoedeling, die de mens aantast in zijn wezen als mens, in zijn geest, in zijn hart.

Er heeft een langzame vergiftiging plaats van de publieke atmosfeer. Pers, radio, T.V., reclame en andere audio-visuele massamedia zijn kanalen die langzaam en op onzichtbare wijze geest en hart van de mensen kunnen vergiftigen. Deze kanalen spuwen soms zo'n stroom van misdaad, geweld, verdorvenheid, corruptie, leugen en ongezonde sensatie over de hoofden van de mensen, dat het echte riolen worden.

In zulke riolen sterft de mens, zoals een vis in bezoedeld water.

Dit heeft rampzalige gevolgen voor de menselijke verhoudingen en maakt de opbouw van een gelukkige samenleving uiterst moeilijk.

Daarom zeg niet zo maar wat. Schrijf niet zo maar wat. Toon niet zo maar wat. Het gaat om de waarheid, niet om de leugens. Het gaat om liefde onder de mensen, niet om de rotzooi. Het gaat om de levensvreugde, niet om de sensatie.

ER ZIJN OOK NOG GOEDE MENSEN - ER ZIJN OOK NOG MOOIE DINGEN !

Kom uit Uw donkere kamer. Breng wat meer licht, wat meer waarheid en wat meer humor !

BZN

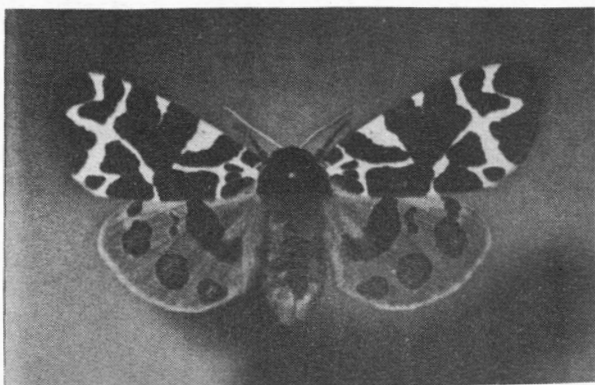
februari 1973

DE GROTE BEER

De titel van dit stukje brengt sommige lezers misschien wel op een dwaalspoor. Wordt hier het gekende sterrenbeeld bedoeld? Is het misschien "Bruintje de Beer"? Rasechte Kesselaars denken misschien aan een of ander bekend Kessels persoon.

Zij die denken dat het hier gaat over een van de drie aangehaalde mogelijkheden slaan de bal mis.

Natuurminnende Kesselaars hebben tijdens een wandeling wel eens een grote met lange haren voorziene rups snel hun weg zien kruisen. Men heeft zelfs

onder de voetzool de laatste bewegingen van deze langharige rups ontnomen en de "lutte met de beer" gewonnen.

Inderdaad deze rups is een nakomeling van de grote beervlinder van de familie der Arctiidae.

Deze vlinder is een schemering- en nachtvlinder die hier in Kessel wel vrij verspreid voorkomt. Vele mensen hebben deze vlinder echter nog nooit opgemerkt omdat hij juist 's avonds en 's nachts rondvliegt.

Bruine of grote beervlinder (*Arctia caja*)
Vleugelwijdte 4 tot 7 cm. De achtervleugels zijn meestal rood of oranjeachtig.
Algemeen in juni tot augustus.

De beervlinder is opvallend gekleurd. In rust zitten onder de voorste paar vleugels (wit met bruine vlekken) een paar rooskleurige vleugels,

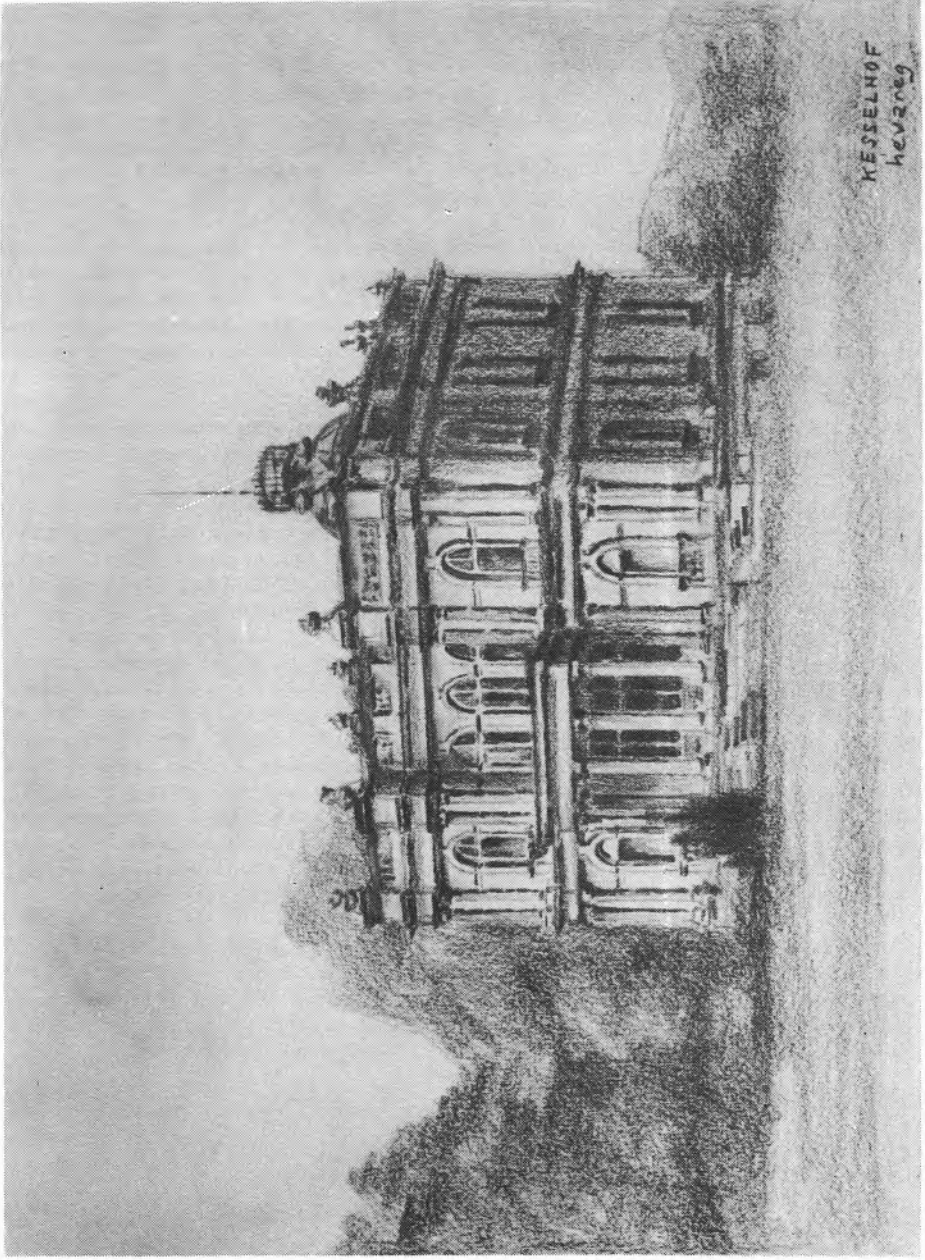
die voorzien zijn van staalblauwe vlekken.

Bij onraad brengt de grote beer zijn voorste vleugels naar voor, zodat plotseling de achtervleugels zichtbaar worden. Dit is voldoende voor sommige vijanden van deze vlinder om het hazenpad te kiezen.

De staalblauwe vlekken op zijn vleugels zijn immers schrik-aan-jagende kleuren en dienen dus als afweermiddel.

Deze vlinders zijn uit rupsen gemakkelijk te kweken met smalle en brede weegbree, sla, paardebloem en leeuwentang. Je kan naargelang het voedsel dat je aan de rupsen geeft, zelfs kleurafwijkingen bij deze vlinders bekomen.

Edward De Weerd

KESSELHOF
HÉVÁNY

HET KESSELHOF

In een prachtig kader van ongerept natuurschoon ligt het hof van baron van Zuylen. Het spiegelt zich sinds meer dan 100 jaar in de visrijke vijver die ten zuiden van het kasteel werd aangelegd.

In een boek over de kastelen der provincie Antwerpen wordt het park een der mooiste genoemd van onze provincie. Terecht.

Voor 1862 wisselden heide, vruchtbare akkers en beemden elkaar hier af. Doorheen dit geheel vloeide een oude Nete arm, die de Klokput genoemd werd. De naam Klokkeputweg wordt nog vaak gebruikt door de bewoners van 't Heike, zoals aldaar de Bogaartse heide genoemd wordt. Deze weg begint aan de Grote Gasthuishoeve en loopt juist naast de grens van het domein "Kesselhof".

Toen in 1914 het oude Kesselhof of Hof Terlaken, een ander kasteel, in de asse lag en niet meer zou opgebouwd worden, kreeg het kasteel van Juffrouw van Praet de naam Kesselhof.

Vanaf 1862 wordt het leven van Juffrouw van Praet onafscheidelijk verbonden met dat van Kessel, een leven in dienst van de armen en noodlijdenden. Zij neemt haar intrek op de hoeve Ten Dijke om van hieruit gemakkelijk het bouwen van het kasteel te kunnen volgen.

Wordt architect Claes in alle toeristische gidsen vermeld als architect, dan was hij slechts "de architect belast met het toezicht op de uit te voeren werken". De eigenlijke bouwmeester was ... een Italiaan. En hier lichten wij een tipje op van de sluier die het leven van Juffrouw van Praet in een waas van melancholie hult. Juffrouw van Praet was tijdens een vakantie in Italië verliefd geworden op een Italiaan. Was het de liefde van twee "Koningskinderen" die bij elkaar niet konden komen, werd haar liefde niet beantwoord, wie zal het zeggen. Toch kan zij van Italië niet scheiden en geeft ze opdracht aan een Italiaans architect om het ontwerp te maken van een kasteel dat zij in het vochtige noorden, aan de boord van de Nete zal laten bouwen.

Het is een echt zuiders kasteel geworden met een gelukkige oriëntatie naar de zon. Grote vensters geven uit op het zonnige terras. Zuiders is ook de manier waarop de schouwen gebouwd werden. Hier bij ons was een schouw altijd heel voornaam, monumentaal. In 't kasteel zitten zij onder de vensters verborgen, met links en rechts naast de ramen een rookkanaal.

Anderzijds is de verluchting van het kasteel zeer goed verzorgd. Het salon waarin Baron van Zuylen meestal verblijft, het Chinees salon, vertoont een plafondschildering die helemaal Italiaans is.

Heeft ze het zo laten bouwen om de man van haar dromen toch hier te krijgen, of was het omdat zij aanvoelde dat ze nooit van dat zonnige zuiden zou kunnen scheiden?

(vervolgt)

Frans Lens

BAKHUIZEN TE KESSEL

Slechts weinigen zijn er zich van bewust wat voor een oud gekend voedingsmiddel het brood in feite is. Wanneer je 's morgens een boterhammetje verorbert, denk je er wellicht niet aan hoe men vroeger het brood bereidde.

Zo'n 100 jaar geleden was het heel gewoon dat het brood gebakken werd in een gemetselde stenen oven, bakhuis of ovenbuur genaamd, welke je bij iedere boerderij aantrof. Zelfs tot na de eerste wereldoorlog werd nog op de-

Mooiste bakhuis van Kessel aan hoeve Ten Dijke op Bogaartsheide

ze wijze het brood gebakken.

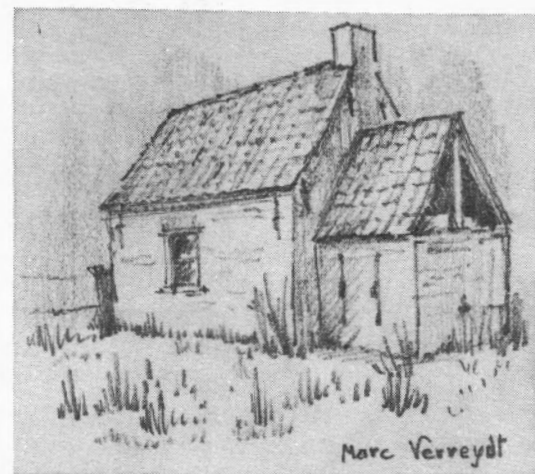
Het meest voorkomende type van bakhuizen bezit een zadeldak met achteraan een schouw en een kleiner achterbouwtje waarin de oven is ondergebracht, zoals b. v. de bakhuizen van de Hel, de Grote en de Kleine Gasthuishoeve, de Verbrande Hoeve, enz. Sommige bakhuizen waren aangebouwd. De dakbedekking is vanzelfsprekend nooit uit stro (brandgevaar), doch steeds met Boomse dakpannen bedekt. De oven bestaat geheel uit baksteen en is op een karakteristieke wijze gemetseld. De bovenkant is min of meer bolvormig en de stenen zitten er op hun kop in.

Om een perfecte warmte isolatie te verkrijgen is de bovenkant dan nog met een laag leem van een 10 à 15 cm dikte bestreken. De bodem van de oven is geplaveid met vierkante rode tegels. Onder de oven bevindt zich de ovenkelder, waarin tijdens de winter de aardappelen werden bewaard (petattenkelder)

Volgt ook nog een woordje over het eigenlijke broodbakken. In een mul of bakkerstrog bereidde men het deeg, waarvoor tarwe- of roggemeel gebruikt werd. Vervolgens werden de broden gevormd en dan waren ze klaar

om in de oven te gaan. Die werd vooraf heetgestookt met mutsaards (bussels kreupelhout). Wanneer de bovenkant van de oven witgloeiend stond, dan trok men met een ijzeren staaf (roerder of trekhaak) de asse uit de oven. Met een ovenpaal of broodschietter werden dan de broden in de hete oven gestoken, waarin ze een uur moesten bakken. Daarna haalde men het brood eruit dat vervolgens een uur moest afkoelen. De broden die 1,5 à 2 kg. wogen, bleven een 8-tal dagen vers. Men bakte dus gemiddeld eens per week. Het aantal broden per keer was afhankelijk van de grootte van de oven, het minimum was 10, het maximum 35.

Tegenwoordig zijn de bakhuizen zoals vele andere dingen in de

Bakhuis van de Kleine Gasthuishoeve

vergeethoek geraakt. Vele zijn reeds afgebroken, andere staan stilletjes te treuren.

Momenteel bevinden er zich in Kessel nog 17 volledige, bruikbare (?) bakhuizen, en zo'n 20 à 25 in vervallen toestand.

In de maanden juli en augustus '72 werden de nog resterende Kesselse bakhuizen door de leden van onze Heemkring opgespoord. De meesten werden nauwkeurig opgemeten, opgetekend en gefotografeerd. De gelukkige bakhuisbezitters kunnen er van meespreken!

DE LINDEKENSBEEK

't Was op een schone namiddag in oktober. De jongens dreunden in koor het gebed na het eten. Plots kriepde de deur van de klas open en een paar telaatkomers stapten bevreesd binnen. Alle hoofdjes keken om.

-Van waar komt ge loopkensberen ?

-Te laat van huis gegaan, meester...

-Weer aan 't loopke gezeten zeker? Dat moet nu eens gaan gedaan zijn, begrepen!

En weer komen een paar bengels gans bezweet van 't danig lopen binnengevallen.

De brave man dreigt met allerlei straffen om zijn jongens tot meer stiptheid aan te manen. Alle dagen hetzelfde tafereel.

Dat loopke was een stuk van hun leven. Voor en na de klas slenterden zij langs de smalle kronkelpaadjes langs de beek. In die tijd wemelde het in het ondiepe water van schichtige stekelbaarsjes en vette modderkatten. Flug werden dan de blokken uitgegooid en de kousen van de benen gestroopt. Met een oude stoofpot en dan nog liefst een zonder bodem begon dan de vangst. Er waren bengels bij die er echt het fijne van kenden. Omzichtig werd het spul over de prooi gezet om het de pas af te snijden. En... dan met beide handen in 't water gegraaid om de buit te vatten. Nog rap een blikje gezocht om het visje in te zetten.

Heel voorzichtig om toch maar niet te veel water te morsen trokken zij dan naar de school. Daar werd het doosje ergens achter een deur gezet of in de gang onder de trap weggemoffeld.

Maar dit waren slechts gelegenheidsvissers. De echte ervaren vissers waren de mannen uit de molenhoek en de Geitenstraat. Die hielden er hun eigen schepnet op na. Dat was van eigen makelij van een ijzerdraad en een stuk jute van een oude zak. Daar nog een lange stok aan vastgeknoopt en klaar was kees.

Zo trokken zij dan met speurende blik en de veel te wijde klak over het kaal geschoren hoofd langs het beekje. Omzichtig werd het kruid afgetast en af en toe de inhoud in 't gras uitgeschud. Tussen het slijk en de steentjes kronkelden dan allerlei diertjes: watertorren, schrijverkens, slakjes, zilverwitte of rode stekeltjes en af en toe een dikke modderkat met lange snor. Het was meestal een rijke buit. Na de vangst werd het schepnet ergens in een ondiepe greppel weggemoffeld tussen het weelderige gras om het de volgende dag weer op te zoeken.

Thuis werden de visjes in een bad of kuip gezet, een modderkat in een bokaal met wat wit zand want dat was een goede weerprofeet. Bij mooi weer lag het beestje rustig op het zand maar bij onweer werd het woelig en meurde het zand op.

Dat de bengels van toen er niet al te fris uitzagen hoeft niet gezegd, maar zij waren gezond en sterk als beren van de gezonde lucht. Zij kauwden zurkel uit de weide en snoepten de wortel van wilde rozen uit hagen en kanten.

In de herfst trokken zij wortels en rapen uit op het "leeg" langs de beek. Daar hadden de meeste mensen een lapje grond waar ze aardappelen en groenten kweekten op de zware bruine grond. Die kleur kwam van het ijszererts

dat in kleine mate tussen de zandkorrels zat. Na hun werk trokken de mannen met een spade op de schouder naar het "leeg" om nog wat te hovenieren. 's Zondags voor de "vriemis" werd er ook dikwijls gewerkt door diegenen die in de week weinig tijd hadden. Zware kruiwagens geitemest en beir werden er naar toe gekruid van uit de naburige straten. Er groeiden daar nog gezonde petatten en kanjers van ajuinen en rode kolen en prei een pols dik! Allemaal zeer gezondé kost. Er werd toen nog niet geknoeid met giftige stoffen die maag en darmen aantasten.

Iedereen had langs de beek nog een beemdeke waar geurig hooi voor de geiten en konijnen werd gewonnen. De kinderen stoeiden tussen de oppers tot alles uiteen lag. En...als dan een verbolgen vader de bengels verraste dan stoven zij als een klad mussen uiteen.

Langs de boorden van de beek stonden nog vele kanada-populieren en elzestruiken. In de hoge toppen huisden de eksters en drommen sijsjes kwamen snoepen van de elzeproepjes. Bruine waterratten vluchtten schichtig weg. De kikkers kwaakten er bij valavond en de nachtegaal kweelde een heerlijk lied.

Het zuivere malse water van de lindekensbeek werd zeer gegeerd door de huismoeders voor de was. Met de kruiwagen werd het naar huis gebracht want onze huismoeders hadden het toen niet zo gemakkelijk.

Af en toe kwam er al eens iemand een slag varkensdarmen spoelen. De mensen aten dit als een ware lekkernij.

Het water van het loopke had toen ook een geneeskundige kracht. Had men een kwaal aan de ogen of had men per toeval eens tegen de muur van het kerkhof geplast, moest men simpel het oog spoelen met het water uit de

beek. Men schepte dan met een potje water stroomopwaarts en je hadt de beste medicijn. 's Anderdaags was het dan rats genezen. Probeer dat nu nog maar eens....

Ja 't is allemaal heel veel veranderd maar beter of schoner is 't in ieder geval niet geworden !

Zo groen was het dal en zo rustig. Nog steeds vloeit het water door zijn smalle bedding van oost naar west. Ontsproten in de mozegoot en de hofgracht van de Muizenhoeve van Jef Verelst, voert het het overvloedige water mee van de lage beemden en weiden in zijn loop naar de Grote Nete. De Lindekensbeek is nu echter een vieze stinkende riool geworden. Geen stoeiende kinderen meer die er pinksterbloemen en margrietten plukken in 't welige gras. Geen stekelbaarsjes en schrijverkens meer te bespeuren... Geen leven meer in het zompige water. De lage beemdekens op de Berlaarse Steenweg zijn volgestort met huisvuil. De brede plage aan 't bruggetje waar heel de schooljeugd zulke heerlijke uren beleefde, alles verdwenen.

't Waren maar waterzieke gronden, jawel, maar 't was er zo schoon en een paradijs voor de kinderen !

Ghislain Verreydt

DE VRIJE LAGERE MEISJESSCHOOL TE KESSEL

Geboorte en Kinderjaren (1865-1875)

Op 31 januari 1865 gedenken wij een verjaardag waaraan heel wat Kesselse mensen hun lees- en schrijfkunst hebben te danken. Inderdaad toen werd de meisjesschool geboren.

Meisjesschool voor '14-18

"Enige weldadige personen" verzamelden geld. De zusters Annonciaden van het moederhuis van Ranst stuurden drie zusters naar Kessel. Men kon van start gaan.

Als beschermheilige werd de H. Jozef gekozen. Op de foto met als onderschrift 'Aangenomen Meisjesschool' in de uitgave 'Kessel in oude Prentkaarten' is in een nis het beeld van de beschermheilige goed te zien.

6 Februari was de grote dag van de opening. 20 leerlingen telde de gloednieuwe school. Die 20 maakten zoveel reclame dat het jaar nadien er al een vierde zuster moest komen helpen. En het onderwijs blijft succes kennen. In 1867 waren er 130 leerlingen.

Er wordt Franse les gegeven in het lokaal waar ook de leden van het genootschap van St. Vincentius bijeenkomen.

Financieel staat het klooster er niet zo schitterend voor. Het jaarlijkse inkomen bedroeg F 95. Daar mag nog het schoolgeld worden bijgerekend van enkele betalende leerlingen. Het grootste aantal kinderen is immers te arm. Maar het moederhuis van Ranst blijft milde giften sturen. Ook Eerwaarde Heer Biddeloo, toen nog onderpastoor, begunstigt het klooster. In 1868 en 1869 blijft het leerlingenaantal konstant 130.

In 1868 krijgen de zusters een eigen kapel waar ze eucharistie kunnen vieren. In 1869 zorgt Eerwaarde Heer Biddeloo, intussen hier pastoor benoemd voor een tabernakel.

Na vijf jaren onderwijswerk hebben de zusters 144 leerlingen in de school. In 1871 zijn er nog 140. In 1872 134. In 1873 (nu juist 100 jaar geleden) stijgt dit aantal tot 160.

In 1874 wordt de school aangenomen voor een schadeloosstelling van F 450 en F 70 "warmgeld". Er zijn 165 leerlingen.

Vanaf dit jaar zorgen de zusters voor de zieken van het gasthuis.

Reeds bij het eerste 10-jarig bestaan konden de zusters met fierheid terugblikken op hun school die groeide van 20 tot 180 leerlingen.

Simone Coesemans

(vervolgt)

NIET VOOR U MAAR VOOR ONS ZEEER BELANGRIJK !!!

Wie in 1972 F 25 betaald heeft, zou 4 nummertjes SALVATOR moeten ontvangen hebben.

In 1973 zal ons tijdschriftje ook 4 keer verschijnen, maar je weet het ook, koken kost geld.

Toch durven wij zo maar vlakaf zeggen dat je ons niet kan beschuldigen van vernuchtheid aan het slijk der aarde wanneer wij U voor een abonnement

1973 ook maar F 25 vragen voor 4 nummers. (Denk eens aan de inflatie !)

Zo SALVATOR U nog interesseert, en dat hopen wij tenminste, verzoeken wij U het bedrag persoonlijk te willen overhandigen aan een van de verantwoordelijke uitgevers of andere medewerkers ofwel te storten op postrekening 6037.26 of bankrekening 320-0405166-67 van Herman Van Regenmortel.

Mogen wij U vriendelijk vragen ons de moeite te willen besparen om van deur tot deur te moeten komen ontvangen. Wij hebben al zo weinig tijd.

Voor Uw vriendelijke goede wil zeer hartelijk dank beste mensen allemaal!

De mannen van 't geld.

VARIA

Zo op het eerste zicht ziet onze stoere toren er nog echt zeer goed uit. Toch is hij sinds jaren ernstig ziek. Heb je al eens door een verrekijker naar zijn dak gekeken? Neen, wel dan zal je vele grote kale plekken bemerken waar de laatste schalieresten verdwenen zijn. Maar dat is niet zo erg. Enkel het verrottingsproces van de houten dakbedekking en het gebinte wordt er door gestimuleerd. En ja een of andere kerk-ganger kan wel eens een losgeraakte schalie op zijn vrome kop krijgen of misschien op zijn blinkende wagen. Sinds een paar jaar werden bij het gemeentebestuur en andere bevoegde instanties de nodige stappen gedaan om aan dit euvel te verhelpen. Maar wat wil je, 's lands administratiemolen maalt heel heel langzaam.

Op zondag 14 januari overleed Jos Van Orshaegen, schatbewaarder van de kerkfabriek St. Lambertus. Deze zeer gewaardeerde en minzame man zullen wij allen missen om zijn bedachtzaam woord en goede raad. Nooit werd er tevergeefs op zijn deur geklopt. De klokken, waarvan hij het mechanisme zo menig keer heeft hersteld, deden hem uitgeleide op 18 januari. Ook voor het prachtige houten middenaltaar heeft Jos gezorgd.

Even onverwacht was onderwijzer Staf Nicolay naar de eeuwigheid gegaan. Meester L. Van Rompay hield het afscheidswoord op het kerkhof.

Salvator biedt aan de beproefde families zijn christelijke deelneming aan.

Als je SALVATOR in de bus krijgt is het weeral lente en de hoogste tijd om te planten.

Wij kunnen jullie niet genoeg aanraden om bomen te planten, maar dan bomen eigen aan onze streek. Zo worden onze koude kleurloze straten en huizengevels harmónischer opgenomen met het ons omringende landschap.

En laat het afvallen van de bladeren toch geen argument zijn om geen bomen te planten!

Kijk eens even naar de groene straten en huizen in onze buurlanden!

Wij kijken alvast met belangstelling uit naar het goede voorbeeld van ons gemeentebestuur.

In de schoot van het Groencomité werd door F. Geyselings het prijzenswaardig initiatief naar voren gebracht om Kessel-Heide voor immer als natuurgebied officieel te laten klasseren.

Het Groencomité Kessel en Nijlen zijn hiervoor met het Schepencollege van Kessel en Nijlen samengekomen.

Deze aangelegenheid gaat natuurlijk gepaard met de gebruikelijke administratieve rompslomp die zulke zaken nu eenmaal met zich meebrengt.

Deze keer konden wij in ieder geval rekenen op de enthousiaste medewerking van onze burgemeester en schepenen waarvoor onze dank.

Rond Kerstmis '72 is onze uitgave "Kessel in oude Prentkaarten" verschenen. Onze Kesselse mensen moeten het wel interessant gevonden hebben want na amper zes weken tijd was de ganse oplage, 250 stuks, totaal uitverkocht!

Verantwoordelijke Uitgevers .

Davidfonds Kessel
Romain Verreydt
Fortstraat, 13
2508 KESSEL

Groencomité Kessel
Herman Van Regenmortel
Salvatorbaan, 9
2508 KESSEL

Heemvrienden
Frans Lens
Berlaarsestwg. 31
2508 KESSEL